Európsky parlament
2024-2029

PRIJATÉ TEXTY

P10_TA(2025)0094

Správy o Kosove za roky 2023 a 2024

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 7. mája 2025 o správach Komisie o Kosove za roky 2023 a 2024 (2025/2019(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Dohodu o stabilizácii a pridružení medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Kosovom na strane druhej[1], ktorá nadobudla platnosť 1. apríla 2016,

– so zreteľom na žiadosť Kosova o členstvo v Európskej únii z 15. decembra 2022,

– so zreteľom na žiadosť Kosova o členstvo v Rade Európy z 12. mája 2022,

– so zreteľom na Rámcovú dohodu medzi Európskou úniou a Kosovom o všeobecných zásadách účasti Kosova na programoch Únie[2], ktorá nadobudla platnosť 1. augusta 2017,

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1529 z 15. septembra 2021, ktorým sa zriaďuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA III)[3],

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1449 zo 14. mája 2024 o zriadení Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán[4],

– so zreteľom na závery predsedníctva zo zasadnutia Európskej rady

---

1 Ú. v. EÚ L 71, 16.3.2016, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2016/342/oj.
2 Ú. v. EÚ L 195, 27.7.2017, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/1388/oj.
3 Ú. v. EÚ L 330, 20.9.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
4 Ú. v. EÚ L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

v Solúne, ktoré sa konalo 19. a 20. júna 2003,

– so zreteľom na vyhlásenia zo samitov EÚ – západný Balkán zo 17. mája 2018 v Sofii, zo 6. mája 2020 v Záhrebe, zo 6. októbra 2021 v Brde pri Kranju, zo 6. decembra 2022 v Tirane, z 13. decembra 2023 v Bruseli a z 18. decembra 2024 v Bruseli,

– so zreteľom na berlínsky proces, ktorý sa začal 28. augusta 2014,

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. februára 2020 s názvom Posilnený proces pristúpenia – dôveryhodná perspektíva členstva v EÚ pre západný Balkán (COM(2020)0057),

– so zreteľom na oznámenie Komisie zo 6. októbra 2020 s názvom Hospodársky a investičný plán pre západný Balkán (COM(2020)0641),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 8. novembra 2023 s názvom Oznámenie o politike rozširovania EÚ z roku 2023 (COM(2023)0690) a na sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Správa o Kosove za rok 2023 (SWD(2023)0692),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 8. novembra 2023 s názvom Nový plán rastu pre západný Balkán (COM(2023)0691),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 20. marca 2024 o reformách pred rozšírením a o preskúmaní politík (COM(2024)0146),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 30. októbra 2024 s názvom Oznámenie o politike rozširovania EÚ z roku 2024 (COM(2024)0690) a na sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Správa o Kosove za rok 2024 (SWD(2024)0692),

– so zreteľom na všeobecný prehľad a hodnotenie krajiny Komisiou zamerané na program hospodárskych reforiem Kosova z 31. mája 2023 a 13. júna 2024,

– so zreteľom na spoločné závery z dialógu o hospodárskych a finančných otázkach medzi EÚ a partnermi zo západného Balkánu a Tureckom, ktoré Rada prijala 16. mája 2023, a na spoločné závery z dialógu o hospodárskych a finančných otázkach medzi EÚ a partnermi zo západného Balkánu a Tureckom, Gruzínskom, Moldavskou republikou a Ukrajinou, ktoré Rada prijala 14. mája 2024,

– so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 1244 z 10. júna 1999, na poradné stanovisko Medzinárodného súdneho dvora (MSD) z 22. júla 2010 k otázke súladu jednostranného vyhlásenia nezávislosti Kosova s medzinárodným právom a na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN č. 64/298 z 9. septembra 2010, ktorou sa uznal obsah stanoviska Medzinárodného súdneho dvora a privítala pripravenosť EÚ uľahčiť dialóg medzi Srbskom a Kosovom,

– so zreteľom na prvú dohodu o zásadách upravujúcich normalizáciu vzťahov medzi Srbskom a Kosovom z 19. apríla 2013, na dohody z 25. augusta 2015 a na prebiehajúci dialóg o normalizácii vzťahov sprostredkovaný EÚ,

– so zreteľom na Bruselskú dohodu z 27. februára 2023 a Ochridskú dohodu z 18. marca 2023 a na ich prílohu o vykonávaní,

– so zreteľom na rozhodnutie Rady (SZBP) 2023/1095 z 5. júna 2023, ktorým sa mení jednotná akcia 2008/124/SZBP o misii Európskej únie na podporu právneho štátu v Kosove (EULEX Kosovo)[1] a ktorým sa predĺžil mandát misie do 14. júna 2025,

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/850 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/1806 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Kosovo)[2],

– so zreteľom na záverečnú správu volebnej pozorovateľskej misie Európskej únie o komunálnych voľbách v Kosove v roku 2021,

– so zreteľom na predbežnú správu volebnej pozorovateľskej misie Európskej únie o parlamentných voľbách v Kosove v roku 2025,

– so zreteľom na štvrté zasadnutie Rady pre stabilizáciu a pridruženie medzi Európskou úniou a Kosovom, ktoré sa konalo 7. decembra 2021 v Bruseli,

– so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Kosove,

– so zreteľom na spoločné odporúčania, ktoré 9. decembra 2024 prijal Parlamentný výbor pre stabilizáciu a pridruženie EÚ – Kosovo na svojej 12. schôdzi,

– so zreteľom na index vnímania korupcie organizácie Transparency International z roku 2024,

– so zreteľom na svetový rebríček slobody tlače za rok 2024, ktorý uverejnila organizácia Reportéri bez hraníc,

– so zreteľom na správu o demokracii za rok 2024 z marca 2024, ktorú vypracoval inštitút Varieties of Democracy (V-Dem),

– so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

---

1 Ú. v. ES L 146, 6.6.2023, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/1095/oj.

2 Ú. v. EÚ L 110, 25.4.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/850/oj.

– so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci (A10-0075/2025),

A. keďže politika rozširovania je jedným z najúčinnejších nástrojov zahraničnej politiky EÚ a jednou z najúspešnejších politík na stimulovanie a podporu základných reforiem, ako aj strategickou geopolitickou investíciou do dlhodobého mieru, stability a bezpečnosti na celom kontinente;

B. keďže demokracia, ľudské práva a právny štát sú základnými hodnotami, na ktorých je EÚ založená;

C. keďže proces rozširovania EÚ je strategický nástroj na posilnenie stability, demokracie a hospodárskeho rozvoja v Európe a každá krajina zapojená do procesu rozširovania sa posudzuje podľa vlastných zásluh a keďže časový harmonogram a stav postupu pristúpenia určuje vykonávanie potrebných reforiem a dodržiavanie súboru kritérií a spoločných európskych hodnôt; keďže cesta Kosova k členstvu v EÚ závisí aj od normalizácie vzťahov so Srbskom;

D. keďže EÚ je najväčším poskytovateľom finančnej podpory Kosovu;

E. keďže Kosovo bolo vystavené zahraničnému zasahovaniu a dezinformačným kampaniam, najmä zo strany Ruska, a to predovšetkým prostredníctvom srbských nacionalistických médií, a Číny, prostredníctvom mäkkej moci, ktorých cieľom bolo destabilizovať jeho demokratické inštitúcie, ohroziť spoločenskú súdržnosť a podnecovať etnické násilie; keďže po útoku v obci Banjska/Banjskë v septembri 2023 nasledovalo rozsiahle šírenie dezinformácií, ktoré ešte viac vystupňovali napätie; keďže kosovské orgány prijali v júli 2024 zákon o nezávislej komisii pre médiá; keďže v máji 2024 Rada Európy uverejnila právne stanovisko k návrhu zákona o nezávislej komisii pre médiá, v ktorom vyjadrila obavy týkajúce sa určitých aspektov vtedajšieho návrhu zákona a poskytla odporúčania, ako tieto obavy vyvrátiť; keďže v konečnom znení zákona o nezávislej komisii pre médiá sa väčšina odporúčaní nezohľadnila;

F. keďže misia Európskej únie na podporu právneho štátu v Kosove, známa aj ako EULEX, je najväčšou civilnou misiou, aká sa kedy začala v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) Európskej únie;

G. keďže v rokoch 2018 a 2023 podpísalo petície viac ako 500 ľudí, ktorí sa historicky sami označujú ako Bulhari;

Záväzok v súvislosti s pristúpením k EÚ

1. oceňuje záväzok Kosova k pristúpeniu k EÚ, ktorý odráža jasnú strategickú geopolitickú voľbu, a pokračujúcu silnú podporu jeho občanov európskej ceste Kosova; opätovne pripomína, že Kosovo sa dôsledne usiluje o integráciu do Európskej únie;

2. opakuje svoje pevné presvedčenie, že budúcnosť Kosova je v EÚ a že všetko úsilie o vymanenie Kosova zo „šedej zóny“ je v záujme obyvateľov Kosova aj EÚ, najmä v kontexte aktuálnej geopolitickej dynamiky v regióne, rýchlych a veľkých zmien v svetovej politike a rastúcej konkurencie s autoritárskymi režimami;

3. podporuje žiadosť Kosova o členstvo v EÚ, ktorá odráža absolútny konsenzus všetkých strán v otázke integrácie do EÚ a jasnú strategickú geopolitickú voľbu; opätovne vyzýva členské štáty v Rade, aby Európsku komisiu poverili, aby predložila dotazník a vypracovala stanovisko k opodstatnenosti žiadosti tejto krajiny; vyzýva päť členských štátov, ktoré zatiaľ neuznali nezávislosť Kosova, aby tak bezodkladne urobili a umožnili Kosovu napredovať na jeho ceste k pristúpeniu k EÚ za rovnakých podmienok ako ostatné kandidátske krajiny; pripomína poradné stanovisko Medzinárodného súdneho dvora z 22. júla 2010, v ktorom sa uvádza, že jednostranným vyhlásením nezávislosti Kosova sa neporušuje všeobecné medzinárodné právo;

4. pripomína, že členstvo v Európskej únii je založené na procese vychádzajúcom zo zásluh, ktorý je podmienený dôsledným vykonávaním reforiem v súlade s najvyššími európskymi normami, najmä dodržiavaním kodanských kritérií a zásad právneho štátu, a zabezpečuje účinné uplatňovanie právnych predpisov v praxi; nabáda Kosovo, aby v tomto smere pokračovalo vo svojom úsilí a ďalej posilnilo svoj záväzok dodržiavať hodnoty a normy Únie; zdôrazňuje, že rozširovanie si vyžaduje aj dôkladnú prípravu potenciálnych nových členov pri rešpektovaní hospodárskej stability vnútorného trhu, sociálnych a environmentálnych noriem a riadneho fungovania európskych inštitúcií;

5. víta liberalizáciu vízového režimu prijatú v apríli 2023 a zavedenú od 1. januára 2024 ako hmatateľný výsledok čoraz užších vzťahov Kosova s EÚ a ako dôkaz úsilia, ktoré Kosovo vynaložilo na ceste k európskej integrácii; víta rozhodnutie Kosova jednostranne zrušiť vízovú povinnosť pre občanov Bosny a Hercegoviny; víta rozhodnutie Španielska uznávať bežné pasy vydané Kosovom ako platné cestovné doklady od januára 2024;

6. berie na vedomie hmatateľný pokrok v oblasti spravodlivosti, slobody a bezpečnosti, boja proti organizovanej trestnej činnosti a fungujúceho trhového hospodárstva; vyjadruje poľutovanie nad obmedzeným pokrokom a vyzýva na urýchlenie reforiem v oblasti právneho štátu; víta ambíciu Kosova pokročiť v realizácii reforiem, ktoré sú naďalej prioritou krajiny; vyjadruje poľutovanie nad nedostatočnou uznášaniaschopnosťou v Národnom zhromaždení Kosova, ktoré bolo spôsobené bojkotom práce zhromaždenia politickými stranami pred parlamentnými voľbami;

7. vyjadruje poľutovanie nad politizáciou inštitúcií, ako je ústredná volebná komisia a nezávislá komisia pre médiá;

8. oceňuje pokračujúce zbližovanie Kosova so zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ, najmä jeho rozhodné odsúdenie útočnej vojny Ruska proti Ukrajine a vykonávanie reštriktívnych opatrení EÚ voči Rusku a Bielorusku, ktoré sú v súlade so zahraničnou politikou Únie, a jeho podporu prostredníctvom balíkov humanitárnej a vojenskej pomoci Ukrajine, čo potvrdzuje, že Kosovo je spoľahlivým a cenným partnerom, ktorý sa zaviazal k integrácii do EÚ, a potvrdzuje jeho jasnú geopolitickú orientáciu, ktorá je pevne zakotvená v európskej a transatlantickej aliancii;

9. vyzýva na okamžité zrušenie opatrení EÚ voči Kosovu, ktoré už nie sú opodstatnené, keďže Kosovo splnilo požiadavky EÚ, a tieto opatrenia sú tiež v hrubom rozpore s preukázaným záväzkom Kosova voči európskym hodnotám a súladom s politikami EÚ, čo obmedzuje účinok partnerstva EÚ s Kosovom a bráni obnoveniu dialógu medzi Belehradom a Prištinou v dobrej viere;

10. opakuje, že plne podporuje žiadosť Kosova o členstvo v Rade Európy a plán strategickej orientácie tejto krajiny pripojiť sa k programu NATO Partnerstvo za mier, ako aj jeho žiadosti o vstup do iných medzinárodných organizácií; vyzýva príslušné organizácie a členské štáty, aby príslušné ponuky pre Kosovo aktívne podporovali; vyzýva Komisiu a úrad EÚ v Kosove, aby zintenzívnili úsilie o zviditeľnenie a propagáciu úlohy, úsilia a prínosov užšieho partnerstva medzi EÚ a Kosovom;

11. víta skutočnosť, že Kosovo znížilo administratívnu záťaž zjednodušením postupov prostredníctvom vykonávania príslušného programu na roky 2022 – 2027; konštatuje, že strategický rámec pre verejnú správu síce existuje, nevykonáva sa však účinným spôsobom; vyjadruje poľutovanie nad tým, že oneskorenie reformy verejnej správy spôsobilo, že riadenie finančných prostriedkov EÚ je slabé a že zodpovednosť vo verejnom sektore je nedostatočná; vyzýva Kosovo, aby zlepšilo verejnú správu a systém štátnej služby vychádzajúci zo zásluh zmenou a prijatím zákona o verejnej službe a zákona o nezávislej dozornej rade pre verejnú službu;

12. vyjadruje poľutovanie nad tým, že rozsudok Ústavného súdu Kosova o zákone o platoch, ktorým sa zjednocuje súčasný systém odmeňovania verejných činiteľov, sa zatiaľ nevykonáva; vyzýva kosovskú vládu, aby zrevidovala svoje právne predpisy týkajúce sa riadenia verejných financií tak, aby spĺňali medzinárodné normy, a aby do revidovaných právnych predpisov začlenila metodiku verejných investícií;

Demokracia a právny štát

13. víta významný a pozitívny pokrok pri riešení mnohých dlhodobých odporúčaní volebnej pozorovateľskej misie EÚ a pri predkladaní konsenzuálneho zákona o všeobecných voľbách; konštatuje, že to poskytuje primeraný základ pre uskutočnenie demokratických volieb

v súlade s medzinárodnými a regionálnymi normami; konštatuje, že v reakcii na pozvanie prezidenta Kosova Európska únia vyslala volebnú pozorovateľskú misiu EÚ vrátane pozorovateľskej delegácie poslancov Európskeho parlamentu na pozorovanie parlamentných volieb v Kosove 9. februára 2025; víta závery volebnej pozorovateľskej misie EÚ, ktoré potvrdili, že 9. februára 2025 sa konali pokojné, slobodné a spravodlivé voľby za účasti všetkých komunít v Kosove; vyjadruje poľutovanie nad štvavou rétorikou politických strán počas kampane; berie na vedomie technické problémy, ktoré sa vyskytli počas sčítavania hlasov, a vyzýva kosovské orgány, aby zvýšili svoje úsilie o zlepšenie organizácie budúcich volieb; konštatuje, že v parlamentných voľbách chýbal skutočný politický pluralizmus v rámci komunity kosovských Srbov, a to napriek viacerým kosovským Srbom zapísaným na volebnej listine; je znepokojený správami o neustálom tlaku Belehradu na voličov zo strany srbskej komunity; odsudzuje opakované zasahovanie osobitného vyslanca USA Richarda Grenella do volebnej kampane;

14. so znepokojením berie na vedomie patovú politickú situáciu spôsobenú rozdrobeným politickým prostredím a tým, že sa zatiaľ nepodarilo zvoliť predsedu parlamentu, čo bráni vytvoreniu vlády po parlamentných voľbách 9. februára 2025 a odďaľuje parlamentné čítanie viacerých rozpočtových textov; nabáda politické strany, aby spolupracovali s cieľom čo najskôr prekonať túto patovú situáciu;

15. so znepokojením konštatuje, že zákon o komunálnych voľbách a zákon o všeobecných voľbách sa stále neuplatňujú a neboli zosúladené so zákonom o rodovej rovnosti, v ktorom sa stanovuje rovnocenné 50 % zastúpenie žien a mužov; vyjadruje poľutovanie nad tým, že ženy sú stále nedostatočne zastúpené;

16. víta prijatie zákona o špeciálnej prokuratúre a pokrok v rozhodovaní o prípadoch korupcie; oceňuje aktívnu prácu špeciálnej prokuratúry pri riešení siedmich prípadov vojnových zločinov; vyzýva na ďalšie objasnenie rozdelenia právomocí medzi osobitnou prokuratúrou a základnou prokuratúrou pri vyšetrovaní a trestnom stíhaní; vyzýva Kosovo, aby pokračovalo v posilňovaní osobitnej prokuratúry a zvýšilo jej kapacitu na vyšetrovanie a stíhanie závažných prípadov organizovanej trestnej činnosti; vyzýva políciu a osobitnú prokuratúru, aby úzko spolupracovali pri vypracovaní stratégií na účinnejšie vedenie vyšetrovaní s jasným rozdelením zodpovedností;

17. berie na vedomie pokrok, ktorý Kosovo dosiahlo v hodnotení indexu vnímania korupcie, keďže od minulého roka postúpilo o viac ako 10 miest, čo považuje za pozitívny vývoj, a uznáva, že to možno pripísať poklesu bodov v iných krajinách, ale najmä prijatiu kvalitatívnych právnych predpisov, stále sú však tieto výsledky do veľkej miery neuspokojivé; zdôrazňuje, že získanie dôvery ľudí si vyžaduje nielen legislatívne reformy, ale aj viditeľné výsledky pri vyšetrovaní, stíhaní a odsúdení prípadov korupcie na všetkých úrovniach; vyjadruje však

poľutovanie nad tým, že Kosovo od roku 2019 nemá protikorupčnú stratégiu, a naliehavo vyzýva, aby sa prioritne vyvinulo väčšie úsilie na jej dokončenie; opätovne pripomína, že dosiahnutie spoľahlivých výsledkov v boji proti korupcii na vysokých miestach si vyžaduje silný politický záväzok; opätovne pripomína, že dosiahnutie spoľahlivých výsledkov v boji proti korupcii na vysokých miestach si vyžaduje silný politický záväzok;

18. vyjadruje vážne znepokojenie nad systémovou zraniteľnosťou kosovského súdnictva, najmä pokiaľ ide o nezávislosť justičného systému a rešpektovanie deľby moci; opakuje svoje znepokojenie nad oneskoreniami súdnych procesov a pokračujúcou kritikou súdnych rozhodnutí zo strany vládnych úradníkov v jednotlivých prípadoch; víta skutočnosť, že v decembri 2024 vláda predložila Benátskej komisii svoj návrh právnych predpisov o reformách súdnictva a že Benátska komisia svoje prvé stanovisko vydala 18. marca 2025; vyzýva Kosovo, aby zabezpečilo súlad právnych predpisov upravujúcich integritu a zodpovednosť súdnictva s európskymi normami a odporúčaniami Benátskej komisie; vyzýva vládu Kosova, aby vyčlenila primeraný rozpočet pre súdny systém; víta zriadenie obchodného súdu, pokrok pri vymenovávaní nových sudcov a prokurátorov na základe transparentného postupu vychádzajúceho zo zásluh a celkové zvýšenie transparentnosti;

19. víta účasť kosovských Srbov na parlamentných voľbách a nabáda ich volených zástupcov, aby zohrávali aktívnu úlohu v kosovskom legislatívnom rámci pri podpore budúcnosti Kosova v Európe; vyjadruje však poľutovanie nad bojkotom strán zastupujúcich kosovských Srbov počas komunálnych volieb v apríli 2023 a nad odchodom kosovských Srbov z kosovských inštitúcií; vyjadruje znepokojenie nad zasahovaním Srbska do parlamentných volieb prostredníctvom politickej strany Srpska Lista;

20. víta vykonanie rozsudku Ústavného súdu z roku 2016 vo veci vlastníctva pozemku kláštora Visoki Dečani/Deçani zapísaním kláštora ako vlastníka v marci 2024;

21. víta neustály nárast trestov za organizovanú trestnú činnosť a skutočnosť, že právny rámec boja proti trestnej činnosti je zosúladený s *acquis* EÚ; zdôrazňuje, že je potrebné, aby prokuratúra a polícia posilnili svoje spoločné opatrenia proti zločineckým skupinám a sieťam; vyjadruje znepokojenie nad bezpečnostnými výzvami na severe Kosova, najmä po útoku v obci Banjska/Banjskë v septembri 2023, ktorý si vyžiadal značné policajné zdroje; zdôrazňuje potrebu prehĺbiť spoluprácu v oblasti boja proti obchodovaniu s drogami; vyzýva na ďalšie zosúladenie v oblasti boja proti terorizmu;

22. víta prijatie stratégie a akčného plánu na kontrolu ľahkých ručných zbraní a výbušnín, ako aj vysokú úroveň dodržiavania pravidiel protokolu OSN o strelných zbraniach;

23. je naďalej znepokojený pomalým vykonávaním stratégie a akčného plánu pre oblasť právneho štátu;

24. opätovne potvrdzuje svoj záväzok udržiavať a posilňovať spoluprácu so zhromaždením Kosova a jeho členmi na podpore demokratických procesov súvisiacich s európskou cestou Kosova využitím existujúcich nástrojov a iniciatív Európskeho parlamentu na podporu demokracie; domnieva sa, že toto partnerstvo možno oživiť a ďalej posilniť po demokratických voľbách, ktoré sa konali 9. februára 2025; podporuje aktívnu účasť a spoluprácu všetkých zvolených členov novovytvoreného zhromaždenia Kosova;

25. odsudzuje vážne bezpečnostné incidenty na severe Kosova koncom novembra 2024, z ktorých najzávažnejší sa stal v blízkosti mesta Zubin Potok, časti Vragë, kde výbušné zariadenia poškodili kritickú infraštruktúru zameraním sa na hlavný kanál systému Ibër Lepenc; vyjadruje podporu kosovským inštitúciám pri vedení úplného vyšetrovania týchto trestných činov, aby páchatelia mohli byť postavení pred súd;

26. vyjadruje uznanie práci Európskej misie na podporu právneho štátu v Kosove (EULEX), ktorá pomáha kosovským orgánom pri vytváraní udržateľných a nezávislých inštitúcií právneho štátu;

Základné slobody a ľudské práva

27. konštatuje, že Kosovo má potrebnú inštitucionálnu štruktúru na podporu a ochranu ľudských práv; víta prijatie stratégie na ochranu a podporu práv komunít; zdôrazňuje však, že ochrana ľudských práv je naďalej slabá z dôvodu nedostatočného vykonávania právnych predpisov, chýbajúcej politickej vôle a obmedzených ľudských a finančných zdrojov, a vyzýva na posilnenie mechanizmov presadzovania a zodpovednosti;

28. uznáva, že kosovská ústava je z hľadiska ochrany práv menšín veľmi progresívna; s poľutovaním konštatuje, že zhromaždenie Kosova ešte stále neposúdilo petíciu podpísanú takmer 500 ľuďmi, ktorí sa historicky považujú za Bulharov, hoci bola v zhromaždení Kosova zaregistrovaná v januári 2023, a odporúča, aby sa tieto práva zakotvili v právnych predpisoch a zabezpečovali aj v praxi; vyzýva Kosovo, aby zabezpečilo, že všetky menšiny uznané podľa zákona o ochrane práv menšín a členovia ich komunít budú plne začlenení do ústavy krajiny; vyzýva kosovské orgány, aby zintenzívnili úsilie o ochranu práv všetkých menšín vrátane národnostných spoločenstiev, najmä zraniteľných národnostných komunít, a aby im poskytli rovnaké príležitosti a primerané zastúpenie v politickom a kultúrnom živote, vo verejných médiách, v administratíve a súdnictve, a aby zabránili ich asimilácii a podporovali ich integráciu do kosovskej spoločnosti a posilnili aktivity na odstránenie sociálnych a hospodárskych problémov týchto národnostných menšín;

29. víta zvýšenie finančných prostriedkov pre útulky pre obete domáceho

násilia a obchodovania s ľuďmi; konštatuje, že domáce násilie je naďalej najrozšírenejšou formou rodovo motivovaného násilia; vyjadruje obavy, že systém naďalej zlyháva pri zabezpečovaní účinnej prevencie domáceho násilia;

30. vyjadruje poľutovanie nad tým, že prijatie návrhu Občianskeho zákonníka Kosova sa doposiaľ neuskutočnilo; zdôrazňuje, že návrh občianskeho zákonníka sa zaoberá niekoľkými dôležitými otázkami týkajúcimi sa rodovej rovnosti ako základnej hodnoty EÚ vrátane umožnenia rovnakého podielu na spoločnom majetku manželov; zdôrazňuje, že je potrebné začleniť do občianskeho zákonníka práva pre všetkých ľudí v Kosove, aby sa zabezpečilo dodržiavanie ústavných práv a príležitostí pre LGBTIQ komunitu; vyjadruje znepokojenie nad tým, že ženy sú naďalej nedostatočne zastúpené vo vysokých politických funkciách, najmä v oblasti bezpečnosti a dialógu, a zdôrazňuje naliehavú potrebu ich zapojenia do postupov nastoľovania mieru a zmierenia v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti; vyzýva na zvýšenie úsilia o zlepšenie postavenia žien v spoločnosti;

31. konštatuje, že väzenský systém vo všeobecnosti dodržiava štandardné minimálne pravidlá OSN, a vyzýva na lepšiu ochranu práv väzňov, najmä žien, menšín a duševne chorých väzňov; je naďalej znepokojený tým, že diskriminačný jazyk voči ženám a LGBTIQ osobám stále pretrváva, a vyzýva orgány, aby zaviedli a vykonávali národnú stratégiu rodovej rovnosti pre výskumné oblasti, ako sú veda, technológia, inžinierstvo a matematika; víta účasť žien na kvalitných programoch odbornej prípravy v oblasti podnikania a manažmentu, ako aj v oblastiach súvisiacich s IKT, ktoré sa podporujú z prostriedkov nástroja predvstupovej pomoci; vyjadruje poľutovanie nad tým, že ženy z menšinových skupín, najmä z komunít Rómov, Aškalov a Egypťanov, čelia mnohým formám diskriminácie, najmä v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a prístupu k zdravotnej starostlivosti; vyjadruje obavy, že v ústrednej správe nie sú primerane zastúpené menšinové komunity a že počet žien vo vedúcich funkciách je nízky;

32. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím doposiaľ nebol prijatý; vyjadruje obavy, že právne predpisy Kosova nie sú dostatočne zosúladené s *acquis* EÚ v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím, ktoré čelia diskriminácii a prekážkam v prístupe k sociálnym službám;

33. víta neustále zlepšenie umiestnenia Kosova na indexe liberálnej demokracie a indexe volebnej demokracie v roku 2024, ktorý zostavil inštitút Varieties of Democracy a ktorý meria dodržiavanie zásad právneho štátu, systému bŕzd a protiváh, občianskych slobôd a slobodných a spravodlivých volieb;

34. berie na vedomie pluralitné mediálne prostredie Kosova, pričom očakáva rozhodnutie Ústavného súdu o hlavnom mediálnom zákone

a zdôrazňuje úlohu nezávislej komisie pre médiá, ktorej nezávislosť pri rozhodovaní treba dôsledne zabezpečiť a ktorej fungovanie sa musí v plnom rozsahu obnoviť; vyjadruje však poľutovanie nad úpadkom slobody médií, o čom svedčí aj jeho pokles z 56. na 75. miesto vo svetovom rebríčku slobody tlače za rok 2024; opätovne potvrdzuje, že pluralita a transparentnosť médií sú nevyhnutnými podmienkami pre pristúpenie k EÚ; požaduje väčšiu transparentnosť vlastníctva a financovania médií s cieľom posilniť nezávislosť a pluralitu médií; zdôrazňuje, že je potrebné prijať prísne opatrenia na ochranu novinárov pred obťažovaním a zastrašovaním a zabezpečiť nezávislosť regulačných orgánov pre médiá; berie na vedomie obavy občianskej spoločnosti v súvislosti s údajne politicky motivovanou voľbou predsedu nezávislej komisie pre médiá; naliehavo vyzýva kosovské orgány, aby opätovne zrevidovali zákon o nezávislej komisii pre médiá s cieľom zahrnúť odporúčania Rady Európy, a zosúladiť tak vnútroštátne právne predpisy s normami a postupmi EÚ; odporúča zvýšiť podporu nezávislých médií a organizácií zameraných na overovanie faktov v Kosove, pričom uznáva ich kľúčovú úlohu v boji proti dezinformáciám a pri poskytovaní presných informácií verejnosti; vyzýva EÚ, aby týmto subjektom poskytla technickú a finančnú pomoc; vyzýva kosovské orgány, aby požiadali o uskutočnenie misií expertov v oblasti nástroja technickej pomoci a výmeny informácií prispôsobených konkrétnym potrebám; vyzýva na prijatie zákona o rozhlase a televízii Kosova a zákona o ochrane novinárskych zdrojov;

35. vyjadruje znepokojenie nad nedávnym kybernetickým útokom zameraným na digitálnu infraštruktúru Kosova; naliehavo vyzýva kosovskú vládu, aby posilnila svoje kapacity na boj proti zahraničnému zasahovaniu a dezinformáciám, najmä tým, ktoré pochádzajú zo srbských nacionalistických médií a Ruska, ktorých cieľom je destabilizácia regiónu a oslabenie európskej integrácie západného Balkánu, a to vypracovaním komplexných stratégií zahŕňajúcich kampane na zvyšovanie informovanosti verejnosti, ako aj boj proti dezinformáciám oslabujúcim účasť žien na verejnom živote, posilnením kybernetickej bezpečnosti a súvisiacej infraštruktúry, podporou spolupráce s medzinárodnými partnermi, najmä s Európskou úniou, s cieľom chrániť jej digitálne hospodárstvo, verejné služby a národnú bezpečnosť a riešením dezinformačných kampaní a hybridných hrozieb, ktorých cieľom je destabilizovať krajinu a oslabiť jej európsku perspektívu; podporuje začlenenie programov mediálnej gramotnosti do kosovských vzdelávacích osnov s cieľom umožniť občanom získať zručnosti, ktoré sú potrebné na identifikáciu dezinformácií a boj proti nim;

36. víta skutočnosť, že Kosovo poskytlo útočisko a azyl novinárom z Ukrajiny a Afganistanu;

37. vyjadruje vážne znepokojenie nad výrazným nárastom útokov na novinárov a strategických žalôb proti verejnej účasti, a to aj zo strany vládnych úradníkov; vyzýva orgány, aby pokročili v práci na právnych

predpisoch zameraných proti strategickým žalobám proti verejnej účasti v súlade s novou smernicou (EÚ) 2024/1069[1]; vyzýva Kosovo, aby aktívne pracovalo na zabezpečení toho, aby novinári mohli vykonávať svoju prácu a aby médiá mali úplnú slobodu a pôsobili nezávisle; zdôrazňuje, že treba zastaviť všetky formy násilia;

38. víta aktívnu a konštruktívnu občiansku spoločnosť v Kosove, ktorá zohráva veľmi dôležitú a pozitívnu úlohu v reformnom procese; nabáda vládu Kosova, aby posilnila spoluprácu s občianskou spoločnosťou, najmä s organizáciami na ochranu práv žien, pri rozhodovaní a aby vo väčšej miere využívala radu pre spoluprácu s občianskou spoločnosťou pri budovaní vzťahov a skutočnom zapájaní občianskej spoločnosti do transparentného legislatívneho procesu už od počiatočného štádia; zdôrazňuje význam zvýšenej zodpovednosti a transparentnosti v súvislosti s verejným financovaním organizácií občianskej spoločnosti; zdôrazňuje, že občianska spoločnosť má zásadný význam pri podpore demokracie a pluralizmu a pri presadzovaní dobrej správy vecí verejných a spoločenského pokroku;

39. vyjadruje poľutovanie nad tým, že neexistuje jasný plán na zapojenie kosovských Srbov na severe a že iniciatívy na zapojenie srbskej komunity do politických, sociálnych a hospodárskych štruktúr Kosova sú stále veľmi obmedzené; opakuje svoju výzvu o zlepšenie vnútorného dialógu a skutočnú priamu spoluprácu s nezávislými organizáciami občianskej spoločnosti kosovských Srbov, najmä na severe, s cieľom vybudovať dôveru, zlepšiť každodenný život kosovských Srbov a úspešne ich integrovať;

Zmierenie a dobré susedské vzťahy

40. oceňuje zapojenie Kosova do viacerých iniciatív regionálnej spolupráce a nabáda ho, aby zintenzívnilo svoje úsilie o zmierenie a hľadalo riešenia sporov z minulosti; vyjadruje uznanie Kosovu za jeho konštruktívny prístup a aktívnu účasť na regionálnej spolupráci a uľahčovaní obchodu, ktoré viedli k odblokovaniu Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode;

41. vyzýva Srbsko, aby otvorilo všetky vojnové archívy a umožnilo prístup k spisom bývalej juhoslovanskej tajnej služby (UDBA) a tajnej služby Juhoslovanskej ľudovej armády (KOS) a zabezpečilo ich vrátenie príslušným vládam na ich žiadosť; zdôrazňuje, že je tieto archívy potrebné otvoriť v celom regióne s cieľom vyšetriť zločiny z obdobia komunizmu a posilniť demokraciu, zodpovednosť a inštitúcie na západnom Balkáne;

---

[1] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1069 z 11. apríla 2024 o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými nárokmi alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategické žaloby proti verejnej účasti“) (Ú. v. EÚ L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

42. opakuje svoju plnú podporu dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ, a oceňuje vymenovanie Petra Sørensena za osobitného zástupcu EÚ pre dialóg medzi Belehradom a Prištinou;

43. opätovne zdôrazňuje význam konštruktívneho zapojenia kosovských a srbských orgánov v záujme dosiahnutia komplexnej právne záväznej dohody o normalizácii na základe vzájomného uznania a v súlade s medzinárodným právom; vyzýva Kosovo aj Srbsko, aby vykonávali dohody z Bruselu a Ochridu vrátane zriadenia združenia/spoločenstva obcí so srbskou väčšinou a zrušenia nesúhlasu Srbska voči členstvu Kosova v regionálnych a medzinárodných organizáciách a aby sa vyhli jednostranným krokom, ktoré by mohli narušiť proces dialógu;

44. očakáva, že Kosovo a Srbsko budú v plnej miere spolupracovať a prijmú všetky potrebné opatrenia na to, aby páchateľov teroristického útoku v Banjske v roku 2023 zadržali a urýchlene postavili pred súd; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Srbsko ešte stále nestíhalo vinníkov, najmä Milana Radoičića, podpredsedu strany Srpska Lista; opakuje, že páchatelia teroristického útoku v meste Zubin Potok musia byť takisto vzatí na zodpovednosť a musia bezodkladne čeliť spravodlivosti;

45. vyzýva podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a Komisiu, aby prevzali aktívnejšiu úlohu pri vedení dialógu; vyzýva na posilnenie úlohy Európskeho parlamentu pri uľahčovaní dialógu prostredníctvom pravidelných zasadnutí Spoločného parlamentného zhromaždenia;

46. odsudzuje všetky kroky, ktoré ohrozujú stabilitu a proces zmierenia, vrátane napätia na severe Kosova, provokácií zo strany skupín a nelegálnych ozbrojených formácií podporovaných srbským štátom, a naliehavo vyzýva Európsku úniu, aby zaujala rozhodnejší postoj voči zahraničnému zasahovaniu do vnútorných záležitostí Kosova; zdôrazňuje, že obe strany musia v plnej miere vykonávať všetky dosiahnuté dohody a vyhýbať sa jednostranným krokom, ktoré by mohli vystupňovať napätie; vyzýva kosovskú políciu, aby zabezpečila, že bude v plnej miere dodržiavať všetky požiadavky v oblasti právneho štátu a ľudských práv, a že na severe Kosova nasadí multietnické a inkluzívne policajné sily v plnom súlade s právnymi požiadavkami; pripomína spoločnú zodpovednosť všetkých politických zástupcov a všetky komunity v Kosove za dodržiavanie mieru, bezpečnosti a právneho štátu;

47. víta zriadenie spoločnej komisie pre nezvestné osoby v decembri 2024 a vyzýva na rýchly pokrok vo vykonávaní politického vyhlásenia o nezvestných osobách z mája 2023; vyzýva Kosovo aj Srbsko, aby nespolitizovali túto humanitárnej tému a zintenzívnili svoje úsilie pri vykonávaní tohto vyhlásenia v rámci dialógu medzi Belehradom a Prištinou a nadviazali spoluprácu medzi Kosovom a Srbskom;

48. víta nedávne dohody v rámci berlínskeho procesu;

49. víta rozhodnutie Kosova zrušiť obmedzenia vstupu srbských hotových výrobkov na hraničný priechod Merdare;

50. víta prítomnosť jednotiek síl pre Kosovo a ich úlohu pri budovaní a udržiavaní bezpečného prostredia a rozvoji stabilného a mierového Kosova na ceste smerom k euroatlantickej integrácii; pripomína význam misie pre pokračujúci rozvoj kosovských bezpečnostných síl prostredníctvom poskytovania poradenstva, odbornej prípravy a budovania kapacít;

Sociálne a hospodárske reformy

51. víta aktívne zapojenie Kosova do vykonávania nového plánu rastu pre západný Balkán, ktorého cieľom je prehĺbiť reformy súvisiace s EÚ a znížiť sociálno-ekonomické rozdiely medzi členskými štátmi EÚ a krajinami západného Balkánu; víta prijatie programu reforiem Kosova a pripomína, že Kosovo (ako aj Srbsko) musí na získanie prístupu k zdrojom preukázať lepší záväzok k dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ;

52. víta pokrok, ktorý Kosovo dosiahlo pri rozvoji fungujúceho trhového hospodárstva, a nabáda Kosovo, aby vykonalo potrebné štrukturálne reformy na riešenie fiškálnych výziev a zároveň zabezpečilo primeranú ochranu práce, spravodlivé mzdy a lepšie pracovné podmienky v súlade s právnymi predpismi EÚ;

53. opätovne pripomína svoju výzvu Komisii, aby vytvorila regionálnu stratégiu na riešenie problémov pretrvávajúcej nezamestnanosti mladých ľudí a úniku mozgov tým, že sa bude riešiť nepomer medzi vzdelávacím systémom a trhom práce, zlepší sa kvalita výučby, zabezpečí primerané financovanie opatrení trhu práce a systémov odborného vzdelávania, ako aj primerané zariadenia starostlivosti o deti a predškolského vzdelávania;

54. víta skutočnosť, že právne predpisy Kosova na boj proti kybernetickej kriminalite sú do veľkej miery zosúladené s *acquis* EÚ; berie na vedomie obmedzený pokrok Kosova v digitálnej transformácii verejných služieb; zdôrazňuje, že táto transformácia musí prebiehať v súlade s právnymi predpismi EÚ v oblasti digitálnych technológií, ako aj potrebami ľudí, konkrétne s európskym kódexom elektronických komunikácií, so smernicou EÚ o bezpečnosti sietí a informačných systémov (smernica NIS2)[1], súborom nástrojov EÚ

---

[1] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2555 zo 14. decembra 2022 o opatreniach na zabezpečenie vysokej spoločnej úrovne kybernetickej bezpečnosti v Únii, ktorou sa mení nariadenie (EÚ) č. 910/2014 a smernica (EÚ) 2018/1972 a zrušuje smernica (EÚ) 2016/1148 (smernica NIS 2) (Ú. v. EÚ L 333, 27.12.2022, s. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

pre kybernetickú bezpečnosť 5G, s aktom o digitálnych službách[1] a aktom o digitálnych trhoch[2]; konštatuje, že hospodárstvo Kosova je naďalej do veľkej miery závislé od dovozu, a zdôrazňuje potrebu jeho diverzifikácie s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť a udržateľnosť, najmä v súvislosti s hlbšou integráciou do trhov EÚ;

55. vyjadruje poľutovanie nad tým, že návrh zákona o učebniciach predložený v roku 2022 stále čaká na konečné prijatie zhromaždením Kosova; vyzýva Kosovo, aby dokončilo vykonávanie nového rámca učebných osnov pre základné vzdelávanie, dokončilo revíziu súčasných učebníc, poskytlo učiteľom udržateľnú odbornú prípravu a systematicky uplatňovalo mechanizmy zabezpečovania kvality na všetkých úrovniach vzdelávania;

56. naliehavo vyzýva Kosovo, aby zabezpečilo lepší prístup ku kvalitným službám zdravotnej starostlivosti; konštatuje, že výdavky na zdravotnú starostlivosť sú naďalej druhými najnižšími v regióne a vyzýva na komplexnú reformu zdravotnej starostlivosti, ktorou by sa riešili potreby všetkých občanov, najmä vo vidieckych oblastiach a v oblastiach s nedostatočnou dostupnosťou služieb;

57. so znepokojením konštatuje, že prístup k sociálnym službám, najmä pre zraniteľné skupiny, sa zhoršil po tom, ako vláda zrušila ministerstvo práce a sociálnych vecí, čo sa uskutočnilo bez transparentných konzultácií s občianskou spoločnosťou a inými zainteresovanými stranami a prispelo k značnému zmätku; vyzýva na zlepšenie rozpočtovania založeného na dôkazoch s cieľom skvalitniť sociálne služby, najmä pre obete rodovo motivovaného násilia, v súlade s novým právnym rámcom;

58. vyzýva Kosovo, aby zabezpečilo rovnaké a nediskriminačné štátne vzdelávanie v menšinových jazykoch;

59. opätovne pripomína, že je potrebné osloviť mladých ľudí z obcí so srbskou väčšinou a integrovať ich do sociálno-ekonomických štruktúr krajiny;

Energetika, životné prostredie, udržateľný rozvoj a prepojenosť

60. konštatuje, že Kosovo dosiahlo určitý pokrok v oblasti bezpečnosti dodávok energie, ale naďalej je vo veľkej miere závislé od

---

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách) (Ú. v. EÚ L 277, 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

[2] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1925 zo 14. septembra 2022 o súťaženeschopných a spravodlivých trhoch digitálneho sektora a o zmene smerníc (EÚ) 2019/1937 a (EÚ) 2020/1828 (akt o digitálnych trhoch) (Ú. v. EÚ L 265, 12.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).

zastaraných, vysoko znečisťujúcich elektrární, ktoré predstavujú vážne zdravotné a environmentálne riziká; konštatuje, že Kosovo musí zabezpečiť časovo efektívne vykonávanie svojho energetického programu na roky 2022 – 2025, aby splnilo ambiciózne ciele a znížilo závislosť od fosílnych palív; vyzýva EÚ, aby zintenzívnila a uprednostnila svoje úsilie s cieľom pomôcť Kosovu vyriešiť problémy so znečistením ovzdušia; konštatuje, že nová energetická stratégia Kosova nepodporuje výstavbu vodných elektrární z dôvodu ich škodlivého vplyvu na životné prostredie, najmä vzhľadom na nedostatok vody v krajine;

61. zdôrazňuje potrebu komplexného rozvoja infraštruktúry v Kosove s cieľom uľahčiť znižovanie emisií z verejnej dopravy a rozširovanie elektrifikovanej dopravy; zdôrazňuje, že zlepšenie dostupnosti a zabezpečenie kompatibility s dopravnou sieťou EÚ musí byť naďalej prioritou;

62. víta dohodu dosiahnutú na samite v Tirane o znížení roamingových nákladov; v tejto súvislosti vyzýva orgány, súkromné subjekty a všetky zainteresované strany, aby uľahčili splnenie dohodnutých cieľov na dosiahnutie výrazného zníženia roamingových poplatkov za dáta medzi západným Balkánom a EÚ a ďalšieho zníženia, ktoré by viedlo k cenám blízkym domácim cenám do roku 2027; víta začatie prvej fázy realizácie plánu na zníženie roamingových nákladov medzi západným Balkánom a EÚ;

63. naliehavo vyzýva Kosovo, aby zlepšilo dodržiavanie emisných stropov, zlepšilo začlenenie environmentálnych aspektov do odvetvových politík a prijalo potrebné opatrenia na kontrolu znečisťovania ovzdušia a kontaminácie pôdy a nakladanie s odpadom v súlade s normami a záväzkami EÚ a medzinárodnými normami a záväzkami; naliehavo vyzýva Kosovo, aby zlepšilo komplexné posudzovanie vplyvu na životné prostredie a aby do plánovania infraštruktúry začlenilo opatrenia v oblasti udržateľnosti; vyzýva Kosovo, aby rozšírilo chránené oblasti v krajine a zlepšilo nástroje a opatrenia na ich ochranu s cieľom zachovať biodiverzitu vrátane hlavných biotopov kriticky ohrozeného rysa balkánskeho; nabáda Kosovo, aby zintenzívnilo a urýchlilo úsilie o spoluprácu so susednými krajinami pri vymedzovaní cezhraničných chránených oblastí a vypracúvaní jednotných cezhraničných plánov riadenia.

°

° °

64. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie predsedovi Európskej rady, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, vládam a parlamentom členských štátov a prezidentovi, vláde a Národnému zhromaždeniu Kosova.